

Příloha č.1: Seznam zapojených věznic a standardizovaných programů

A. Seznam věznic zapojených do studie

- Vazební věznice Hradec Králové
- Vazební věznice Liberec
- Věznice Bělušice
- Věznice Heřmanice
- Věznice Horní Slavkov
- Věznice Jiřice
- Věznice Karviná
- Věznice Kuřim
- Věznice Kynšperk nad Ohří
- Věznice Nové Sedlo
- Věznice Opava
- Věznice Ostrov
- Věznice Pardubice
- Věznice Plzeň
- Věznice Příbram
- Věznice Rapotice
- Věznice Rýnovice
- Věznice Stráž pod Ralskem
- Věznice Světlá nad Sázavou
- Věznice Valdice
- Věznice Vinařice
- Věznice Všehrady
- Věznice Znojmo

B. Seznam vězeňských programů zapojených do studie¹

Standardizovaný program 3Z

Program „3Z“ – Zastav se, Zamysli se a Změň se – byl vytvořen adaptací programu „Stop, Think and Change“ londýnské probační služby v letech 2005 a 2006. Hlavním cílem programu „3Z“ je vést odsouzené k vytvoření si adekvátního náhledu na svoji trestnou činnost, uvědomění si a přijetí konkrétních důsledků vyplývajících z páčání trestné činnosti. Jednotlivé body programu podněcují odsouzené ke změně postojů a myšlení vedoucích ke kriminálnímu jednání. Odsouzení jsou motivováni k získání nových sociálních dovedností a k nekriminálnímu soběstačnému způsobu života po propuštění. V červenci 2011 byl program 3Z

---

¹ Informace z webových stránek Vězeňské služby ČR: <https://www.vscr.cz/>

oficiálně zařazen do přílohy č. 1 NGR č. 35/2011 jako standardizovaný program (Biedermanová & Petras, 2011).

Standardizovaný program TP KEMP

Tento dlouhodobý terapeutický program je určen pro odsouzené, kteří se chtějí změnit, chtějí se naučit nové vzorce chování a dosáhnout toho, aby se již nikdy nevraceli do vězení. Jedná se o 18měsíční program pro pachatele násilí, vč. domácího násilí. Jeho cílem je posílení náhledu na vlastní trestnou činnost a snížení rizika jejího opakování po propuštění. Program probíhá ve Věznici Vinařice a jeho cílovou skupinou jsou muži odsouzení do věznice s ostrahou. Program TP KEMP byl začleněn do přílohy č. 5 NGR č. 35/2011 jako standardizovaný program v roce 2013.

TP 21 Junior

Program TP 21 Junior, realizovaný ve Věznici Všehrady, je inovativním přístupem k řešení problému násilí mezi mladistvými odsouzenými. Hlavním cílem programu je motivovat zařazené mladistvé odsouzené k vytvoření pozitivního náhledu na nevhodnost řešení konfliktních a zátěžových situací agresivním jednáním, uvědomit si vlastní zodpovědnost za své jednání a porušování zásad společenského chování. Program je zapracován do vnitřního řádu Věznice Všehrady mezi povinné aktivity programu zacházení jako speciálně výchovná aktivita. Program TP 21 Junior byl zařazen v červenci 2011, jako standardizovaný program do příloh NGR č. 35/2011.

Standardizovaný program Antiagresivní trénink

Antiagresivní trénink představuje intenzivní krátkodobý intervenční program zaměřený na odsouzené, u kterých převažuje problém s nezvládnutím agrese. Tento specializovaný program si klade za cíl prohloubit sebepoznání účastníků, čímž by měli být schopni lépe pochopit a regulovat své chování v situacích vyvolávajících stres nebo frustraci. Důraz je kladen na rozvoj efektivních seberegulačních strategií, které pomáhají odsouzeným konstruktivněji reagovat na výzvy a překonávat obtíže bez uchýlení se k agresivnímu jednání. Cílem je tedy nejen snížení agresivního chování, ale také posílení schopnosti odsouzených efektivně řešit konfliktní situace a zvládat negativní emoce.

Program VIT

Program VIT (Vidím I Tebe), česká adaptace specializovaného programu inspirovaného osvědčenými mezinárodními postupy, je navržen k posílení odpovědnosti pachatelů vůči obětem trestných činů. Tento inovativní program spojuje práci na kriminogenních rizicích pachatelů s analýzou vlivu trestného činu na oběti. Jeho hlavním cílem je prohloubit porozumění pachatelů kriminalitě a s ní souvisejícím rizikovým faktorům, zatímco se zároveň zaměřuje na rozvoj empatie a uvědomění si dopadů jejich činů na životy obětí, jejich blízkých i na vlastní život. Program klade důraz na převzetí zodpovědnosti za své činy a na nalezení vhodných způsobů nápravy nebo kompenzace způsobené škody. Účastníci programu se učí rozpoznávat, jak jejich jednání ovlivňuje nejen přímé oběti, ale i jejich rodiny a komunity. Klíčovým aspektem programu VIT je také snaha o redukci recidivy a zvyšování bezpečnosti společnosti prostřednictvím efektivnější resocializace pachatelů. Absolventi programu VIT obdrží po úspěšném dokončení certifikát spolu se závěrečnou zprávou, která reflektuje jejich zapojení do programu, dosažené cíle, změny v postojích a hodnotové orientaci. Tato zpráva následně slouží jako důležitý prvek při hodnocení odsouzeného, podporující jeho další pozitivní vývoj a integraci do společnosti.

Program GLM (Good Lives Model)

Model dobrého života (GLM) je progresivní terapeutický rámec zaměřený na dlouhodobou práci s odsouzenými za násilné trestné činy, s cílem podnítit u nich hlubší sebereflexi týkající se jejich kriminálního a často impulsivního chování. GLM podporuje hledání alternativních řešení v obtížných životních situacích a povzbuzuje k intenzivnímu osobnímu rozvoji. Výjimečný v tomto modelu je jeho základ v pozitivní psychologii, který odchází od tradičních přístupů zaměřených především na minimalizaci rizik a řízení deficitů v chování. GLM se zaměřuje na rozvoj individuálních silných stránek a schopností. Jádrem modelu tkví v přesvědčení, že každý člověk usiluje o dosažení určitých univerzálních životních hodnot a potřeb, jako jsou mezilidské vztahy, zaměstnání, vzdělání a volnočasové aktivity, které jsou považovány za klíčové pro plnohodnotný život. Kriminální chování je v GLM chápáno jako neadekvátní pokus o naplnění těchto hodnot, a programy vycházející z tohoto modelu tak usilují o vedení účastníků k objevování a realizaci pozitivních životních cílů a plánů, které jsou v souladu s jejich vlastními hodnotami a nevedou k delikventnímu jednání.

Program GREPP

GREPP (z angl. reedukační psychologický program zaměřený na práci s vinou) představuje inovativní vzdělávací iniciativu navrženou speciálně pro pachatele odsouzené za násilné trestné činy vůči dětem, včetně týrání dětí a komerčního i nekomerčního sexuálního zneužívání. Program, charakterizovaný jako intenzivní sedmítýdenní rehabilitační kurz, se uskutečňuje dvakrát ročně jak pro odsouzené v minimálně střežených věznicích (Věznice Nové Sedlo), tak pro ty ve věznicích s vyšším stupněm ostrahy (Věznice Heřmanice), s kapacitou dvanácti účastníků v každém cyklu (Biedermanová & Petras, 2011).

GREPP 2, navazující dlouhodobý terapeutický program trvající deset měsíců, je zaměřen na podporu udržitelné reintegrace odsouzených po propuštění s cílem minimalizovat riziko recidivy. Tento pokročilý program byl vyvinut ve spolupráci s předními odborníky v oblasti sexuologie z Psychiatrické léčebny Praha-Bohnice, včetně doc. PhDr. Jana Kožnara, CSc., a MUDr. Slavoj Břichcína. V roce 2011 byl program GREPP/GREPP 2 začleněn do přílohy č. 2 NGR č. 35/2011 jako standardizovaný program (tamtéž).

C. Seznam specializovaných oddílů zařazených do studie

Specializovaný oddíl PDCH

Specializovaný oddíl pro odsouzené s poruchou duševní a poruchou chování.

Specializovaný oddíl toxik/alkohol

Specializovaný oddíl pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti způsobenou užíváním návykových látek.

Specializovaný oddíl pro výkon ochranného léčení toxik/alkohol

Specializovaný oddíl pro výkon ochranného léčení protitoxikomanického, protialkoholního a léčení pro patologické hráčství; Specializovaný oddíl pro výkon ochranného léčení protitoxikomanického.

Specializovaný oddíl pro výkon ochranného léčení sex

Specializovaný oddíl pro výkon ochranného léčení sexuologického

Příloha č. 2: Doporučení

- 1) Holistické chápání role programu:** Vězeňské programy by měly být chápány jako součást komplexního desistenčního procesu, který podporuje dlouhodobou změnu a rozvoj osobnosti, nikoli jako samostatný nástroj pro odstranění kriminálního chování. Cílem je podporovat rozvoj širších sociálních, emočních a profesionálních dovedností, které umožňují udržitelnou reintegraci do společnosti a redukcí kriminálního chování.
- 2) Komplexní hodnocení úspěchu a recidivy:** Definice úspěchu v programu by se neměla omezovat pouze na absenci recidivy. Je zásadní zahrnout komplexní hodnotící kritéria reflektující pozitivní chování a osobní rozvoj, včetně mezilidských vztahů, pracovních návyků, soběstačnosti a konfliktům se vyhýbajícího chování. Hodnocení by mělo odrážet postupný pokrok – deescalaci, zpomalování a ukončení kriminální aktivity. Při hodnocení recidivy by měl být brán v úvahu také její kontext a struktura. Měl by se zvažovat časový odstup recidivy od ukončení programu, posouzení závažnosti nově spáchaného trestného činu nebo zda došlo – i přes recidivu – k nějakým pozitivním životním změnám. K tomu je možné využít řadu již existujících nástrojů, jako jsou škály hodnocení spokojenosti se životem apod.
- 3) Integrace protektivních faktorů do hodnocení rizik:** V rámci posuzování rizika recidivy by mělo dojít k rozšíření kritérií hodnocení o širší škálu protektivních faktorů, které přispívají k úspěchu ve vězeňských programech. Tímto způsobem lze překonat jednostranný pohled na rizika a obohatit diskurz v oblasti vězeňství o pozitivní a podpůrné aspekty, které mohou změnit dynamiku poskytování intervencí.
- 4) Adaptibilita a specializace programů:** Je třeba blíže prozkoumat specifické potřeby odsouzených žen ve vězeňských programech. Programy by měly zvážit také věkové charakteristiky účastníků a nabídnout věkově specifické komponenty, které mohou motivovat mladší a starší odsouzené a umožnit jim účinnější účast na programu. Je třeba posílit motivaci k pozitivním změnám v chování a sociální integraci u osob s krátkým trestem, kde je motivace k pozitivní změně obecně slabší.
- 5) Začlenění zaměstnaneckých dovedností do vězeňských programů:** Standardizované vězeňské programy by měly obsahovat moduly zaměřené na vytváření a posilování pracovních návyků. Tato část programu by měla být navržena tak, aby poskytovala odsouzeným nejen potřebné dovednosti, ale také pocit životního smyslu nutný pro úspěšnou reintegraci do pracovního procesu po jejich propuštění.

- 6) Posílení psychiatrické péče a kontrolní diagnostika:** Programy by měly být více provázány s psychiatrickými službami, aby bylo možné řešit osoby s neléčenou psychickou poruchou. Zároveň je však třeba kontrolovat podávání psychofarmak pro odsouzené bez oficiální diagnózy, a to především v ženských věznicích. Je třeba věnovat zvláštní pozornost problematice nadměrného předepisování psychofarmak bez psychiatrické diagnózy. Je důležité zajistit, aby účastníci programu byli schopni plně se angažovat a těžit z terapeutického procesu, což může vyžadovat přehodnocení současných praxí předepisování medikace.
- 7) Podpora vztahů a rodinné integrace:** Odsouzení by měli být podněcováni a „trénováni“ k hledání partnerských vztahů v prostředích, která nejsou spojena s kriminalitou. V rámci terapie by měl být kladen důraz na výuku dovedností pro zdravé mezilidské vztahy. Programy by měly poskytovat zejména nástroje pro budování silných a zdravých partnerských vztahů. Pokud je rodinné zázemí hodnoceno jako podpůrné a bezpečné, měli by být rodinní příslušníci začleněni do terapeutického procesu za účelem posílení motivace odsouzeného k pozitivní změně. Odsouzeným by mělo být umožněno ukazovat svůj osobní rozvoj a pozitivní změny svým blízkým – partnerům, dětem, nebo jiným členům rodiny – za účelem získání uznání a tím i posílení motivace k pokračování v desistenci.
- 8) Motivace a vnější podpora:** Je vhodné uznávat účelovou motivaci jako nástroj pro zapojení do programů a následně pracovat na její transformaci na vnitřní motivaci. To vyžaduje kvalitní přípravu, případně zavedení přípravné fáze programu a motivačních pohovorů. Přípravná fáze by měla být flexibilní a přizpůsobena potřebám jednotlivých účastníků. Jejím cílem by mělo být představení očekávání a dynamiky terapeutického procesu. Je důležitá ostražitost a rychlá reakce na vnější události, které mohou ovlivnit motivaci účastníků k dalšímu pokračování v programu. Tyto situace by měly být identifikovány a adresovány jak během skupinových sezení, tak v individuálních konzultacích. Vězeňské programy by měly být navrženy a strukturovány tak, aby maximálně podporovaly autonomii a sebedůvěru účastníků. Je důležité, aby odsouzení měli pocit, že mají reálnou kontrolu nad svými životy a že schopnost změny vychází z nich samých. Program by měl poskytnout nástroje a podporu, které umožní odsouzeným přijmout zodpovědnost za svůj osobní rozvoj a směřování. Vězeňský systém by měl aktivně reagovat na úspěchy odsouzených ve vězeňských programech. Jako osvědčená praxe se ukázalo zapojení vedení věznice a ostatního personálu do programových aktivit,

čímž se tyto úspěchy stávají viditelnými a odsouzení se cítí ve svém úsilí podporování a ocenění.

9) Lektori jako asistenti desistence: Lektory je třeba chápat jako asistenty desistence a průvodce, kteří vytvářejí bezpečné a podpůrné prostředí založené na respektu a autenticitě. Je třeba dbát na rovnováhu a diverzitu v terapeutických skupinách, podporovat individuální terapie jako doplněk ke skupinovému procesu a uznávat úspěchy odsouzených v rámci vězeňského systému.

10) Zajištění rovnováhy a diverzity skupin: Při sestavování terapeutických skupin je důležité dbát na rovnováhu a diverzitu členů skupiny. Cílem je vytvořit prostředí, ve kterém může každý efektivně pracovat na svém vývoji a zároveň podporovat ostatní v jejich snaze. Při vytváření skupiny by měla být vzata v úvahu etnická a kulturní rozmanitost, aby se předešlo izolaci nebo nepřijetí členů patřících k určité menšině. Je také doporučeno zařazovat do skupin osoby s nižším počtem předchozích trestů pro zavedení nových perspektiv a snížení vlivu vězeňské kultury. Lektor by měl aktivně sledovat dynamiku skupiny a řešit nerovnováhu mezi slabými a silnými osobnostmi, aby podpořil efektivní průběh programu a vzájemnou důvěru. Při výskytu problémů, jako je šikana nebo nedostatečná participace, by měla být dána příležitost skupině najít vlastní řešení, které je v souladu s cíli a pravidly programu. Individuální terapie by měly být nabízeny jako doplňující podpora skupinovému procesu. Speciálně by mělo být dbáno na transparentní komunikaci o účelu a obsahu individuálních terapií. Ideální by bylo, kdyby kapacita povolila individuální terapie v rámci přípravy (před programem) a jako následnou péči, pokud odsouzený zůstává ve výkonu trestu (po programu). Přijetí polootevřeného modelu pro terapeutické skupiny může přinést výhody v podobě možnosti pro nové účastníky ze strany zkušenějších členů programů. Tím lze podpořit integraci a rozvoj dovedností všech členů.

11) Reflexe vězeňského kontextu: Hodnocení úspěchu by mělo probíhat s hlubokým porozuměním pro specifika vězeňského prostředí, včetně jeho možných kriminogenních vlivů. Je důležité zabránit stigmatizaci účastníků programu po jejich návratu do standardního vězeňského prostředí. V tomto ohledu je důležité zajistit, aby měli absolventi programu dostatečnou podporu a prostředky k udržení a rozvoji dovedností získaných během účasti na programu. Napomoci by mohla zvýšená osvěta o programech mezi vězeňským personálem a všemi odsouzenými. Je zásadní, aby byla vězeňská zaměstnání a terapeutické aktivity vzájemně sladěny, čímž se vytváří silný základ pro reintegraci odsouzených po propuštění. Je nutné prověřit, jestli práce nabízená ve věznicích odpovídá

rehabilitačním cílům a podporuje dlouhodobý rozvoj osobnosti a kariéry. Partnerství s organizacemi, které nabízí zaměstnání v souladu s rehabilitačními hodnotami, by mělo být posíleno.

12) Kontinuita a rozvoj programů: Je třeba zajistit, že programy jsou dostupné a vhodně načasované, aby podpořily pozitivní změny před propuštěním a zajistily následnou péči včetně přípravy na vnější prostředí. Je vhodné usilovat o možnost opakování programu před propuštěním pro ty, kteří se po absolvování programu vrátili na standardní oddělení. Tím se může zvýšit jejich závazek k pozitivním změnám a posílit kapacita pro reintegraci do společnosti. Je nezbytné zajistit následnou péči nejen po propuštění odsouzených, ale také při jejich návratu do kmenové věznice. Variantou mohou být i svépomocné skupiny. Systematická příprava odsouzených na přechod do vnějšího prostředí by měla začínat již během výkonu trestu, přičemž se osvědčuje, když odsouzený spolupracuje se stejnými lidmi, kteří mu pomáhají následně na svobodě. Je vhodné připravit účastníky na možné výzvy a rizikové situace, kterým mohou čelit po návratu do kmenové věznice či na svobodě. Zajištění kvalitní následné péče je zásadní pro dlouhodobý úspěch desistenčních programů. Pro úspěch v programu je vhodné, aby účastníci po jeho dokončení pokračovali buď v následné péči na svobodě, nebo zůstali uvnitř vězeňského zařízení, kde program absolvovali.

13) Optimalizace personálních kapacit a administrativní podpory pro udržitelný vězeňský program: Zajištění personálních kapacit k udržování spojení mezi lektory a odsouzenými po dokončení programu je klíčové pro situace, kdy propuštěný na svobodu ztratil motivaci a podporu pro skoncování s trestnou činností. Vztahy s propuštěnými absolventy jsou důležité také pro získání zpětné vazby o programech. Je třeba zlepšit kapacitu kvalifikovaných lektorů a terapeutů, aby bylo možné zajišťovat kontinuitu programů a snižovat tlak na stávající personál. Při navrhování přípravných a terapeutických fází by se mělo brát v úvahu omezení personálních zdrojů, a pokud je to možné, hledat způsoby, jak tyto kapacity efektivně využít. Je nutné přehodnotit a zjednodušit administrativní postupy, aby se snížila pracovní zátěž a zvýšila atraktivita pozice pro potenciální lektory a terapeuty. Pro účinné provádění programů je nezbytná podpora ze strany vězeňského managementu a odstranění systémových bariér, které brání efektivní realizaci programů. Je třeba zlepšit koordinaci mezi lektory programu a psychology z kmenových věznic odsouzených pro zajištění kontinuity péče a efektivního přechodu z a do programu.

14) Rozšíření podpory pro lektory vězeňských programů: Posílení podpory pro lektory je klíčové pro udržení a rozvoj kvality vězeňských programů. Je nezbytné, aby se role lektorů neustále rozvíjela a byla efektivně podporována systémem supervize, který reaguje na jejich potřeby a výzvy, s nimiž se setkávají. Zároveň je třeba zřídit prostor pro pravidelnou vzájemnou komunikaci a spolupráci mezi lektory, kde budou moci konstruktivně diskutovat a najít řešení pro otázky a problémy, které se v praxi objevují. Je zásadní nejen posílit podporu ze strany vězeňského managementu, ale také rozšířit osvětu a zvýšit zapojení všech zaměstnanců věznice, aby plně porozuměli roli, významu a specifickým potřebám vězeňských programů a způsobu jejich řízení.

15) Podpora terciární desistence: Je klíčové vytvářet mosty mezi vězeňským systémem a širší komunitou, zvyšovat informovanost o vězeňských programech a jejich potenciálu pro pozitivní změnu. Snížení stigmatu spojeného s bývalými vězni je nezbytné pro jejich hladký přechod zpět do společnosti a pro upevňování jejich nově nabyté prosociální identity.

Příloha č. 3: Posudek etické komise UK

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Komise pro etiku ve výzkumu

V Praze dne 27. března 2024

Č. j.: UKFF/166441/2024

POSUDEK PŘEDLOŽENÉHO NÁVRHU PROJEKTU

Komise pro etiku ve výzkumu FF UK posoudila etickou přípustnost předloženého návrhu projektu *Úspěch ve vězení jako signál desistence* a to z hlediska jeho celkového zaměření, plánovaných postupů a nástrojů výzkumu, dostatečnosti předpokládané informovanosti účastníků výzkumu a opatření pro ochranu jejich práv a

neshledala žádné rozpory ani nedostatky

vzhledem k požadavkům vyplývajících z právních předpisů České republiky, vnitřních a dalších předpisů univerzity a fakulty a specifických požadavků poskytovatele finančních prostředků a dalších orgánů a institucí, které provedení tohoto posudku nárokují.

předseda komise

Doc. Mgr. Jiří Lukavský, Ph.D.

člen komise

Komise pro etiku ve výzkumu
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
IČ: 00216208
DIČ: CZ00216208

kev@ff.cuni.cz

<http://www.ff.cuni.cz/fakulta/organy-fakulty/komise-ff-uk/komise-pro-etiku-ve-vyzkumu/>

Příloha č. 4: Shrnující tabulky A a B

Tabulka A: Strategie řízení rizikových a protektivních faktorů vstupujících do úspěchu ve vězeňském programu: Syntéza poznatků

Faktory	Rizikové	Protektivní	Strategie
Mimo-programové			
věk	nízký věk (méně než 30 let), vysoký věk (více než 50 let)	střední věk (30-50 let)	Věková heterogenita skupiny, vysoká vstupní motivace
kriminální kariéra	recidivista	dlouhý uložený trest	heterogenita skupiny (prvotrestaní a recidivisté), vysoká motivace, načasování programu s ohledem na délku trestu
zaměstnání	kriminogenní a jinak nevhodná forma zaměstnání na svobodě i ve VTOS, nemá pracovní návyky	pro-sociální zaměstnání, pracovní návyky, ekonomická aktivita před VTOS	individualizovaná nabídka práce, lepší výběr práce ve VTOS
osobnost	rizika na škále osobnosti	stabilní rysy osobnosti	vězeňský psychiatri, validní diagnostika a ošetření psychických poruch
závislosti	medikace bez diagnózy, rizika na škále závislosti		cílená léčba, komunikace „prohřešků“ ve skupině, vězeňský psychiatri, bezdrogové zóny, zajištění absence drog ve vězení
sociální vazby	kriminogenní prostředí, romantické vztahy	rizika na škále rodina, romantické vztahy	pomoc při utváření a udržování náhradní sociální sítě, zvýšená intenzita péče, odstříhnutí (<i>knife-off</i>), vzdělávání v oblasti romantických vztahů, začlenění rodiny do terapie, příprava na propuštění
Programové			
motivace	lepší podmínky ve VTOS	motivace ke změně, motivace pracovat na riziku, vysoká vstupní motivace, otevřenost ke změně	Rozvíjení vnitřní motivace, individuální terapie, skupinová samoregulace, peer-mentoring, body obratu, motivační rozhovory
zapojení	nedodržování režimu, nízká míra zapojení	aktivní zapojování, dodržování režimu	vyloučení ze skupiny, individuální terapie, horké křeslo, práce s tichem, skupinová samoregulace
lektori		Znalost vězeňského prostředí, přijímací přístup	Respektující přístup, autenticita, konzistence, „mukl“ spíše než dozorce, otevřenost, humor
skupina	příliš aktivní jedinci, příliš pasivní jedinci, porušování pravidel, macho typy	heterogenní a vyvážená skupina, dodržování pravidel	Samoregulace, horké křeslo, individuální terapie, heterogenita skupiny, přísná kontrola dodržování pravidel skupiny, peer-mentori
Post-programové			
péče ve vězení	návrat do kmenové věznice po skončení programu	PP po programu, zajištění alespoň částečné kontinuity péče při nutnosti návratu do kmenové věznice	udržení odsouzeného v programové věznici, přesun do zaměstnání, správné načasování programu vzhledem k času do propuštění
péče na svobodě	návrat do kriminogenního prostředí, nedomluvená následná péče	kontinuita péče	podpora terciární desistence, příprava na propuštění, mitigace očekávání, odstříhnutí, zajištění následné péče (ideálně započtené již

ve VTOS), postupné přetrhávání
pupeční šňůry

Systémové

péče o pečující	nedostatečná psychohygiena, stigmatizace ze strany zaměstnanců věznice, vyhoření, emoční zátěž	stabilní a sehraný lektorský tým, podporující vedení	psychohygiena, supervize a intervize, vzdělávání ostatních zaměstnanců věznice, navýšení personálu
vedení věznice	nepodporující vedení, fluktuace managementu	podporující a angažované vedení	zvaní vedení věznice na programové aktivity, budování dobré komunikace a vztahů s vedením, zapojení vedení do programů
finance, kapacity	fluktuace zdrojů, nejistota financování, nezájem o zaměstnání ve vězení	stabilní lektorský tým	lobby pro zvýšené financování, zvyšování viditelnosti programu pro získání podpory
nastavení programu	rigidní struktura programů, nepřizpůsobené ženám, zaměstnanost má přednost před programem	adaptabilita některých programů, volná ruka pro lektory	vlastní inovace lektorů, adaptabilita programů, vhodně zvolený typ zaměstnání a extramurálních aktivit průběžné hodnocení a přizpůsobování programů, vzdělávací a rozvojové aktivity pro lektory

Tabulka B: Příležitosti a bariéry práce s odsouzenými ve vězeňských programech z desistenční perspektivy: syntéza poznatků

	bariéry	příležitosti
mimo-programové	Nedostatečná individualizace programů, medikace odsouzených bez patřičné diagnostiky, nedostupnost psychiatrické péče, nízká kapacita pro individuální terapie.	Přizpůsobení programů specifickým potřebám vězňů, včetně žen, starších odsouzených, menšinových skupin, odsouzených s kratšími tresty nebo s psychiatrickými diagnózami.
programové	Nedostatečné informace o „příchozích“ odsouzených, forma zaměstnání ve VTOS, zaměstnání má přednost před absolvováním programu, demotivační vliv spoluvězňů, lektori neztotožnění s programem.	Lektori jako asistenti desistence, ochota pracovat s nemotivovanými odsouzenými, heterogenita skupiny, samoregulace skupiny, lektorská znalost vězeňské kultury, peers-mentori.
post-programové	Absence navazujících služeb, špatné načasování programu v rámci časového rámce trestu, nutnost návratu z programu do kmenové věznice.	Správné načasování programu v rámci časového rámce trestu, navázaná spolupráce s post-penitenciární péčí již během VTOS, zajištění individuální návazné péče v kmenové věznici.
systémové	Nedostatek finančních a personálních zdrojů.	Zvýšená důvěra lektorů v účinnost programů a ochota je rozvíjet v duchu desistenční perspektivy, snaha o vyjednávání lepších podmínek pro vězeňské programy s vedením věznic.